

Hướng dẫn
GÕ NHANH CHỮ VIỆT TRÊN MÁY VI TÍNH
BẰNG KIỂU GÕ CVNSS4.0 VỚI BỘ GÕ EVKEY

Kiều Trường Lâm & Trần Tư Bình

- I. Giới thiệu.
- II. Toàn bộ 52 qui tắc kiểu gõ CVNSS4.0.
- III. Vài ví dụ so sánh giữa kiểu gõ CVNSS4.0 và Telex.
- IV. Tham khảo một bảng tóm tắt kiểu gõ CVNSS4.0.
- V. Cách tải xuống bộ gõ EVKey tích hợp sẵn kiểu gõ CVNSS4.0.
- VI. Vài lưu ý thêm khi dùng kiểu gõ CVNSS4.0 ở EVKey.
- VII. Lời cuối.

I- GIỚI THIỆU.

Hiện nay, khi gõ chữ Việt có dấu ở máy vi tính, nhiều người thường tải vào máy bộ gõ tiếng Việt và dùng kiểu gõ Telex hoặc VNI, ... để gõ dấu phụ và dấu thanh.

Kiểu gõ Telex hoặc VNI thì dễ nhớ nhưng gõ chữ Việt không nhanh được. Trong đời sống hiện tại, thường thì chúng chỉ thích hợp cho người ít phải gõ chữ Việt. Lý do chính là hai kiểu gõ này chỉ có 12 qui tắc để bung ra:

- 7 qui tắc cho 7 ký tự có dấu phụ: â, ê, ô, ơ, u, ă, đ (Telex: aa, ee, oo, ow, ow, uw, aw, dd. VNI: a6, e6, o6, o7, u7, a8, d9);
- 5 qui tắc cho 5 dấu thanh: sắc, huyền, hỏi, ngã, nặng- ví dụ: á, à, ả, ã, ạ (Telex: as, af, ar, ax, aj. VNI: a1, a2, a3, a4, a5).

Để giúp những ai thường gõ nhiều chữ Việt trên máy tính gõ được nhanh hơn, dưới đây là phần giới thiệu một kiểu gõ mới, rất nhanh- kiểu gõ Chữ VN Song Song 4.0 (CVNSS4.0), đã được chúng tôi tích hợp thành công vào bộ gõ EVKey của tác giả Lâm Quang Minh.

Bạn chỉ cần tải xuống bộ gõ EVKey, rồi theo đường dẫn giới thiệu ở phần dưới đây và gõ ngay, hầu như không cần cài đặt gì thêm.

Xin được nhấn mạnh rằng, kiểu gõ CVNSS4.0 này cho phép bung ra chữ Quốc Ngữ (CQN), tức chữ Việt hiện nay, ở mọi môi trường. Đồng thời, chỉ dùng kiểu gõ CVNSS4.0 ở EVKey, bạn có thể tiết kiệm thời gian gõ từ 15% đến gần 25%, tùy theo số lượng từ có vần dài của văn bản. Văn bản càng nhiều từ có vần dài thì thời gian gõ tiết kiệm được sẽ càng lớn. Thời gian gõ tiết kiệm được sẽ còn nhiều hơn nữa, khi bạn cài thêm macro gõ tắt các từ bạn thường dùng vào 'Bảng gõ tắt' ở EVKey (ví dụ: mvt = máy vi tính, vn = Việt Nam, ...);

hoặc tải cả file macro gõ tắt các từ bạn thường dùng ở các bộ gõ khác vào ‘Bảng gõ tắt’ của EVKey.

Hỏi: Vì sao kiểu gõ CVNSS4.0 lại có thể tiết kiệm thời gian gõ từ 15% đến gần 25%?

Đáp: Là vì kiểu gõ CVNSS4.0 dựa trên 52 qui tắc; trong đó có 34 qui tắc để rút gọn CQN thành Chữ Việt Nhanh (CVN)- một kiểu chữ Việt cực ngắn gọn và 18 qui tắc về Ký Hiệu Dấu (KHD), thay thế dấu phụ và dấu thanh trong CQN và CVN, góp phần tiết kiệm hơn nữa thời gian gõ.

Ví dụ về sử dụng 34 qui tắc trong CVN:

- Phụ âm đầu chữ: F thay PH, Q thay QU, C thay K, K thay KH, Z thay D, D thay Đ, J thay GI, G thay GH, W thay NG-NGH;
- Phụ âm cuối chữ: G thay NG, H thay NH, K thay CH;
- Rút gọn 52 vần ‘Nguyên âm ghép và chữ cái cuối’ vốn có từ 3 hay 4 chữ cái xuống chỉ còn 2 chữ cái mỗi vần. V.v.

Ví dụ về sử dụng 18 qui tắc về KHD:

- Nhóm dấu Nón ^: uông = uzb, quyền = qyld;
- Nhóm dấu Móc ? hay dấu Trắng ∨: quãng = qagv, phượng = fuzh. V.v.

Hỏi: Vì sao kiểu gõ CVNSS4.0 phải cần đến 18 qui tắc KHD để thay thế dấu phụ và dấu thanh, trong khi Telex hay VNI chỉ có 12 qui tắc?

Đáp: Chính 18 qui tắc KHD đã giúp tiết kiệm được số phím gõ cần sử dụng. Ví dụ:

- Chữ ‘é’: Telex gõ ees (3 ký tự), VNI gõ e61 (3 ký tự), CVNSS4.0 gõ eb (2 ký tự, vì ở đây b = dấu nón + sắc);
- Chữ ‘lặn’: Telex gõ lawjn (5 ký tự), VNI gõ la85n (5 ký tự), CVNSS4.0 gõ lanh (4 ký tự, ở đây h = dấu trắng + nặng).

Khi bạn đã nắm vững 52 qui tắc trong CVNSS4.0, bạn sẽ càng hiểu rõ chúng sẽ giúp tiết kiệm thời gian gõ rất nhiều thế nào, nhất là ở các từ có vần dài như: *uyên, uyêt, iêng, uông, ương, v.v.* Chúng tôi cũng có chứng minh một phần vấn đề này ở các phần viết dưới đây.

II- TOÀN BỘ 52 QUI TẮC KIỂU GÕ CVNSS4.0.

Những lưu ý:

-Trước khi dùng kiểu gõ CVNSS4.0 tích hợp sẵn ở bộ gõ EVKey, cần nắm vững và học thuộc càng tốt toàn bộ 52 qui tắc nêu trên.

-Trung bình phải tốn trên 2 giờ mới hiểu và học thuộc 52 qui tắc biến đổi từ CQN qua kiểu gõ CVNSS4.0.

Nếu chỉ đọc lướt bài này trong khoảng mười phút thì chắc chắn bạn sẽ hiểu không đủ chính xác, và kết quả gõ sẽ bung ra không đúng CQN mà bạn muốn có.

-52 qui tắc trong CVNSS4.0 là có hệ thống nối tiếp móc xích nhau. Chúng cần phải được đọc thật chậm, kể cả các ví dụ thì mới hiểu rõ được. Hiểu rõ từng qui tắc trước thì mới hiểu được các qui tắc kế tiếp. Sau khi nắm vững 34 qui tắc rút gọn của CVN, thì mới chuyển sang tìm hiểu 18 qui tắc còn lại về KHD để tạo thành kiểu gõ CVNSS4.0.

-Kiểu gõ CVNSS4.0 có thể xem là gồm 3 hợp phần cấu tạo:

- CQN;
- CVN- kiểu chữ Việt cực ngắn, nhưng vẫn còn các dấu;
- KHD- thay các dấu của CQN và CVN bằng các chữ cái.

Dưới đây chỉ trình bày về CVN và KHD.

II.1- CVN- kiểu chữ Việt cực ngắn, nhưng vẫn còn các dấu.

1- Bỏ bớt dấu sắc ở mọi từ có chữ cái cuối là: c, p, t, ch (1 qui tắc).

- Bỏ bớt dấu sắc ở mọi từ có chữ cái cuối là: c, p, t, ch.

Vd: *bực tức* = *bực tức*, *núp* = *núp*, *trot lọt* = *trót lọt*.

2- Y và Uy (3 qui tắc).

- **I** thay **Y**. Vd: *i tá* = *y tá*.
- **Y** thay **UY**. Vd: *thý* = *thúy*, *byt* = *buýt*.
- Chỉ vẫn **AY**, **ÂY** giữ nguyên **AY**, **ÂY**. Vd: *mây bay* = *mây bay*.

3- Phụ âm đầu chữ (9 qui tắc).

- **F** thay **PH**. Vd: *fải* = *phải*.
- **Q** thay **QU**. Vd: *qay* = *quay*, *qân* = *quân*, *qôc* = *quốc*, *qi* = *qui*, *qy* = *quy*.
- **C** thay **K**. Vd: *cín* = *kín*, *cê* = *kê*, *cẻ* = *kẻ*.
- **K** thay **KH**. Vd: *ki kó kăn* = *khi khó khăn*.
- **Z** thay **D**. Vd: *zì* = *dì*, *zo zự* = *do dự*.
- **D** thay **Đ**. Vd: *di dâu dó* = *đi đâu đó*.
- **J** thay **GI**. Vd: *já jì* = *giá gì*, *jữ jìn* = *giữ gìn*, *jặt jĩa* = *giặt giĩa* (vì *i* thay *y*).
- **G** thay **GH**. Vd: *gì* = *ghì*, *gê* = *ghê*, *ge* = *ghe*.
- **W** thay **NG-NH**. Vd: *wa* = *nga*, *wĩ* = *ngữ*, *wê* = *ngê*, *we* = *nghe*.

4- Phụ âm cuối chữ (3 qui tắc).

- **G** thay **NG**. Vd: *mag* = *mang*, *xoog* = *xoong*.
- **H** thay **NH**. Vd: *bah* = *banh*, *hoàh* = *hoành*, *huêh* = *huênh*.
- **K** thay **CH**. Vd: *tak bắk* = *tách bạch*, *hoắk* = *hoạch*, *wuêk* = *nguyệt*.

5- Năm mươi hai vần “Nguyên Âm Ghép- NAG” và các chữ cái cuối của chúng (18 qui tắc).

Có 52 vần “NAG” và các chữ cái cuối của chúng được xét đến như sau:

- uyê, uyên;
- iê, iêp, iêc, iên, iêm, iêng, iêu;
- yê, yên, yêm, yêng, yêu;
- uô, uôc, uôn, uôm, uông, uôi;
- ươt, ươp, ươc, ươn, ươn, ương, ươu, ươi;
- uât, uân, uâng, uây;
- uot, uon;
- oăt, oăc, oăn, oăm, oăng;
- oet, oen, oem, oeo;
- oat, oap, oac, oan, oam, oang, oao, oai, oay.

Trong 52 vần “NAG” kể trên, có:

- Các NAG gồm: UYÊ, IÊ, YÊ, UÔ, ƯƠ, UÂ, ƯƠ, OĂ, OE, OA;
- Các chữ cái cuối gồm: T, P, C, N, M, NG, O, U, I, Y.

Tất cả 52 vần NAG kể trên được ghi gọn lại, chỉ còn 2 chữ cái mỗi vần, theo công thức hai bước như sau:

- Thứ nhất là, rút gọn NAG còn *một* nguyên âm;
- Thứ hai là, CÙNG LÚC, thay chữ cái cuối bằng chữ cái *khác*.

• Bước 1- Rút gọn NAG còn *một* nguyên âm, gọi là “nguyên âm rút gọn” (10 qui tắc):

- UYÊ rút gọn còn **Y**;
- IÊ-YÊ **I**;
- UÔ **U**;
- ƯƠ **Ư**;
- UÂ **Â**;
- ƯƠ **Ơ**;
- OĂ **Ă**;
- OE **E**;
- OA **O**;
- OA **A** (Chỉ ở vần ‘oay’).

• Bước 2- Thay chữ cái cuối bằng chữ cái *khác*, gọi là “chữ cái cuối mới” (8 qui tắc):

- T thay bằng **D**;
- P **F**;

- C **S**;
- N **L**;
- M **V**;
- NG **Z**;
- O-U **W**;
- I-Y **J**.

Như vậy, ráp 10 nguyên âm rút gọn vào 8 chữ cái cuối mới, tất cả 52 vần “NAG” trên đây được ghi gọn lại mà mỗi vần chỉ còn 2 chữ cái, như sau:

- uyêt, uyên = **yd, yl**;
- iêt, iêp, iêc, iên, iêm, iêng, iêu = **id, if, is, il, iv, iz, iw**;
- yêt, yên, yêm, yêng, yêu = **id, il, iv, iz, iw**;
- uôt, uôc, uôn, uôm, uông, uôi = **ud, us, ul, uv, uz, uj**;
- ưot, ưop, ưoc, ưon, ưom, ưong, ưou, ưoi = **urd, urf, urs, url, urv, urz, urw, urj**;
- uât, uân, uâng, uây = **âd, âl, âz, âj**;
- uot, uon = **od, ol**;
- oăt, oăc, oăn, oăm, oăng = **ăd, ăs, ăl, ăv, ăz**;
- oet, oen, oem, oeo = **ed, el, ev, ew**;
- oat, oap, oac, oan, oam, oang, oao, oai, oay = **od, of, os, ol, ov, oz, ow, oj, aj**.

Các ví dụ dưới đây sẽ cho thấy nhiều chữ Việt được ghi rất gọn theo các qui tắc trên.

- yd** = uyêt. Vd: kyd = khuyết, qyd = quyết.
- yl** = uyên. Vd: wyl = nguyễn, qyl = quyền.
- id** = iêt, yêt. Vd: vid = viết, id = yêt.
- if** = iêp. Vd: wif = nghiệp.
- is** = iêc. Vd: tis vîc = tiêc viêc.
- il** = iên, yên . Vd: fil = phiên, íl = yên.
- iv** = iêm, yêm . Vd: fiv = phiêm, iv = yêm.
- iz** = iêng, yêng. Vd: jíz = giêng, wiz = nghiêng, iz = yêng.
- iw** = iêu, yêu. Vd: fiw = phiêu, iw = yêu.
- ud** = uôt. Vd: nud = nuôt, rûd = ruôt.
- us** = uôc. Vd: cus = cuôc.
- ul** = uôn. Vd: lul = luôn.
- uv** = uôm. Vd: luv thuv = luôm thuôm.
- uz** = uông. Vd: úz = uông.
- uj** = uôi. Vd: cúj = cuôi.
- urd** = ưot. Vd: lurd = lưôt.
- urf** = ưop. Vd: cuf = cưóp.
- urs** = ưoc. Vd: durs = đưọc, furs = phưóc.
- url** = ưon. Vd: lurl = lưon.

uv = uom. Vd: buv búv = buom búom.
uz = uong. Vd: fuz = phuong, guz = guong.
uw = uou. Vd: rưw = rươu.
uj = uoi. Vd: tuj cùj = tươi cười.
âd = uât. Vd: kâd = khuât, lậd = luật.
âl = uân. Vd: kâl = khuân, tâl = tuần.
âz = uâng. Vd: bâng kâz = bâng khuâng.
âj = uây. Vd: kâj kỏa = khuây khỏa.
ơd = uot. Vd: hợd = huột.
ơl = uon. Vd: hỡl = huồn.
ăd = oât. Vd: chăd = choắt, wặd = ngoặt.
ăs = oăc. Vd: hặs = hoăc, wắs = ngoắc.
ăl = oăl. Vd: xăl = xoăn.
ăv = oăm. Vd: kăv = khoăm.
ăz = oăng. Vd: hắz = hoăng, kắz = khoăng.
ed = oet. Vd: ked = khoét, lờl ẹd = lờl loẹt.
el = oen. Vd: hel = hoen.
ev = oem. Vd: wev wév = ngoem ngoém.
ew = oeo. Vd: wẻw = ngoẻo.
od = oat. Vd: kod = khoát, lợd = loạt.
of = oap. Vd: wof = ngoáp.
os = oac. Vd: kos = khoác, tợs = toạc.
ol = oan. Vd: hờl tờl = hoàn toàn.
ov = oam. Vd: wợv = ngoạm.
oz = oang. Vd: hờz = hoàng, kỏz = khoảng.
ow = oao. Vd: wớw ộp = ngoáo ộp.
oj = oai. Vd: kớj = khoái, wờj = ngoài.
aj = oay. Vd: laj haj = loay hoay.

Sau khi nắm vững 34 qui tắc CVN ở trên, chúng ta tiếp tục tìm hiểu các qui tắc dùng 18 chữ cái KHD để thay thế dấu phụ và dấu thanh (cho CQN và cho cả CVN) để tạo thành kiểu gõ CVNSS4.0.

II.2- KHD- thay các dấu của CQN và CVN bằng các chữ cái.

Có tất cả 18 qui tắc KHD, thay thế dấu phụ và dấu thanh cho CQN và CVN để tạo thành kiểu gõ CVNSS4.0. Chúng được chia ra 4 nhóm như sau.

- Nhóm dấu Nón ^: B, D, Q, G, F. (thay cho Sắc, Huyền, Hỏi, Ngã, Nặng)- 5 qui tắc.
- Nhóm dấu Móc ? hay dấu Trắng ∨: X, K, V, W, H. (thay cho Sắc, Huyền, Hỏi, Ngã, Nặng)- 5 qui tắc.

- Nhóm không dấu phụ: J, L, Z, S, R. (thay cho Sắc, Huyền, Hối, Ngã, Nặng)- 5 qui tắc.
- Nhóm thanh ngang: O, Y, P (không có dấu thanh)- 3 qui tắc.

1- Nhóm dấu Nón ^: B, D, Q, G, F.

5 qui tắc thay các dấu thanh: sắc, huyền, hỏi, ngã, nặng, cho chữ vốn có dấu Nón ^ ở CQN.

KÝ HIỆU DẤU Nhóm dấu Nón ^	Ví dụ	Chữ Việt Nhanh	Kiểu gõ CVNSS4.0	Kiểu gõ TELEX
B = dấu nón + sắc	ấn ế ố uông khuyết	ấn ế ố úz kyd	anb eb ob uzb kydb	aasn ees oos uoosng khuyeest
D = dấu nón + huyền	vần vê ồ nghiền quyền	vần vê ồ wil qyl	vand ved od wild qyld	vaafn veef oof nghieefn quyeefn
Q = dấu nón + hỏi	ấn nê ố uông tuyền	ấn nê ố úz týl	anq neq oq uzq tylq	aarn neer oor uoorng tuyeern
G = dấu nón + ngã	vần rẽ lỗ khiẽng nguyẽn	vần rẽ lỗ kiz wyl	vang reg log kizg wylg	vaaxn reex loox khiexng nguyeexn
F = dấu nón + nặng	tận hệ bộ nghiện chuyện	tận hệ bộ wịl chyl	tanf hef bof wilf chylf	taanj heej booj nghieejn chuyeejn

MẸO NHỚ:

B, D, Q, G, F thì có hình dạng kín phía trên như nón, mưa không rơi vào được trong ký tự.

2- Nhóm dấu Móc ? hay dấu Trắng √: X, K, V, W, H.

5 qui tắc thay các dấu thanh: sắc, huyền, hỏi, ngã, nặng, cho chữ vốn có dấu móc ? hay dấu trắng √ ở CQN.

KÝ HIỆU DẤU Nhóm dấu Móc ? hay dấu Trắng √	Ví dụ	Chữ Việt Nhanh	Kiểu gõ CVNSS4.0	Kiểu gõ TELEX
X = (dấu móc + sắc) hay (dấu trắng + sắc)	ớ ứ hấn phước ngoắc	ớ ứ hấn fưs wấs	ox ux hanx fusx wasx	ows uws hawsn phuowsc ngoawsc
K = (dấu móc + huyền) hay (dấu trắng + huyền)	ờ ừ lần phường hoãn	ờ ừ lần fưz hẫ	ok uk lank fuzk halk	owf uwf lawfn phuowfng hoawfn
V = (dấu móc + hỏi) hay (dấu trắng + hỏi)	ở xử hấn tường quảng	ở xử hấn tửz qắg	ov xuv hanv tuzv qagv	owr xuwr hawrn tuowrng quawrng
W = (dấu móc + ngã) hay (dấu trắng + ngã)	ở nữ sấn ưồn lẫng	ở nữ sấn ữl lẫg	low nuw sanw ulw lagw	lowx nuwx sawxn uowxn lawxng
H = (dấu móc + nặng) hay (dấu trắng + nặng)	ợ tự mặn phượng tặng	ợ tự mặn fựz tặg	oh tuh manh fuzh tagh	owj tuwj mawjn phuowjng tawjng

MẸO NHỚ:

X, K, V, W, H thì có hình dạng hở phía trên như trăng liềm, mưa rơi vào được bên trong ký tự.

3- Nhóm không dấu phụ: J, L, Z, S, R.

5 qui tắc thay các dấu thanh: sắc, huyền, hỏi, ngã, nặng, cho chữ vốn không có dấu phụ (nón, móc, trắng) ở CQN.

KÝ HIỆU DẤU Nhóm vốn không có dấu phụ	Ví dụ	Chữ Việt Nhanh	Kiểu gõ CVNSS4.0	Kiểu gõ TELEX
J = sắc Lưu ý: Riêng các chữ có phụ âm cuối: c, p, t thì không cần thêm J để chữ viết được ngắn hơn, vì ở CVN ta bỏ bớt dấu sắc ở các chữ có phụ âm cuối: c, p, t.	ú khánh đích phách khác phút cáp	ú káh dik fak kac fut cap	uj kahj dikj fakj kac fut cap	us khasnh ddisch phasch khasc phust casp
L = huyền	à phình toàn ngùng	à fih tòl wùg	al fihl toll wugl	af phifnh toafn ngufng
Z = hỏi	à khả đỉnh khoản	à kà dih kòl	az kaz dibz kolz	ar khar ddirnh khoarn
S = ngã	vẽ lãnh hoãn cũng nghĩ	vẽ lãh hõl cũg wĩ	ves lahs hols cugs wis	vex laxnh hoaxn cuxng nghix
R = nặng	ạ sạch soạn phụng nghị	ạ sạk sọl fugr. wị	ar sakr solr fugr wir	aj sajch soajn phujng nghij

MẸO NHỚ:

Để nhớ J, L, Z, S, R ứng với các dấu thanh: sắc, huyền, hỏi, ngã, nặng trong trường hợp này, có thể căn cứ theo hình dạng của chúng và nhớ như sau.

- J thẳng hướng dấu sắc '.
- L thẳng hướng dấu huyền `.
- Z dạng như dấu hỏi ?.
- S dạng như dấu ngã ~.
- R dạng gọn như dấu nặng.

4- Nhóm thanh Ngang: Y, O, P (không có dấu thanh).

KÝ HIỆU DẤU Nhóm thanh ngang	Ví dụ	Chữ Việt Nhanh	Kiểu gõ CVNSS4.0	Kiểu gõ TELEX
Y = dấu nón Y thay dấu Nón cho chữ có thanh ngang ở CQN hay CVN, như: â, ê, ô.	âm mê tôi xuân phiên luôn không nghiêng	âm mê tôi xâl fil lul kôg wiz	amy mey toiy xaly fily luly kogy wizy	aam mee tooi xuaan phieen luoon khoong nghieeng
O = dấu móc hay dấu trắng O thay dấu móc hay dấu trắng cho chữ có thanh ngang ở CQN hay CVN, như: ă, ơ, ư.	tư ngơ ăn phương tăng quăng	tư ngơ ăn fuz tăg qăg	tuo woo ano fuzo tago qago	tuw ngow awn phuowng tawng quawng
Chữ P Thêm P sau những chữ thanh ngang không dấu phụ, có vần CVN như: ag, ah, aj, eg, el, ew, ih, oah, og, oj, ol, ow, oz, ug để không bị hiểu lầm qua chữ khác. Chữ P không thay thế cho dấu phụ và dấu thanh nào.	lang anh loay reng khoen linh long oai toan toang lung	lag ah laj reg kel lih log oj tol toz lug	lagp ahp, lajp, regp kelp lihp logp ojp tolp tozp lugp	lang anh loay reng khoen linh long oai toan toang lung

Giải thích thêm một số ví dụ có sử dụng chữ P:

- Loay = laj (CVN) = lajp (CVNSS4.0) để không hiểu lầm là ‘lá’ (ở CVNSS4.0: laj = lá).
- Long = log (CVN) = logp (CVNSS4.0) để không hiểu lầm là ‘lỗ’ (ở CVNSS4.0: log = lỗ).
- Reng = reg (CVN) = regp (CVNSS4.0) để không hiểu lầm là ‘rễ’ (ở CVNSS4.0: reg = rễ).
- Khoen = kel (CVN) = kelp (CVNSS4.0), để không hiểu lầm là ‘khè’ (ở CVNSS4.0: kel = khè).
- Oai = oj (CVN) = ojp (CVNSS4.0), để không hiểu lầm là ‘ó’ (ở CVNSS4.0: oj = ó).
- Toan = tol (CVN) = tolp (CVNSS4.0), để không hiểu lầm là ‘tò’ (ở CVNSS4.0: tol = tò).

- Toang = toz (CVN) = tozp (CVNSS4.0), để không hiểu lầm là ‘tỏ’ (ở CVNSS4.0: toz = tỏ).

III- VÀI VÍ DỤ SO SÁNH GIỮA KIỂU GỖ CVNSS4.0 VÀ TELEX.

1- Đoạn đầu bản Tuyên Ngôn Độc Lập, khai sinh Việt Nam Dân Chủ Cộng Hòa năm 1945 qua kiểu gõ CVNSS4.0 và Telex:

Hỡi đồng bào cả nước,

"Tất cả mọi người đều sinh ra có quyền bình đẳng. Tạo hóa cho họ những quyền không ai có thể xâm phạm được; trong những quyền ấy, có quyền được sống, quyền tự do và quyền mưu cầu hạnh phúc".

Lời bất hủ ấy ở trong bản Tuyên ngôn độc lập năm 1776 của nước Mỹ. Suy rộng ra, câu ấy có ý nghĩa là: tất cả các dân tộc trên thế giới đều sinh ra bình đẳng; dân tộc nào cũng có quyền sống, quyền sung sướng và quyền tự do.

Bản Tuyên ngôn nhân quyền và dân quyền của Cách mạng Pháp năm 1791 cũng nói:

"Người ta sinh ra tự do và bình đẳng về quyền lợi, và phải luôn luôn được tự do và bình đẳng về quyền lợi".

Đó là những lẽ phải không ai chối cãi được.

• Kiểu gõ CVNSS4.0:

Hoiw dogd baol caz nusx,

"Tatb caz moir wujk deud sihp ra coj qyld bihl dagv. Taor hoaj cho hor nhugw qyld kogy ai coj theq xamy famr dush; trogp nhugw qyld ayb, coj qyld dush sogb, qyld tuh zo val qyld muuo caud hahr fuc".

Loik batb huz ayb ov trogp banz Tyly wony docf lapf namo 1776 cuaz nusx Mis. Sy rogf ra, cauy ayb coj ij wias lal: tatb caz cac zany tocf treny theb joix deud sihp ra bihl dagv; zany tocf naol cugs coj qyld sogb, qyld sugp suzx val qyld tuh zo.

Banz Tyly wony nhany qyld val zany qyld cuaz Cakj magr Fap namo 1791 cugs noij:

"Wujk ta sihp ra tuh zo val bihl dagv ved qyld loih, val faiz luly luly dush tuh zo val bihl dagv ved qyld loih".

Doj lal nhugw les faiz kogy ai choib cais dush.

Đoạn văn trên hình thành nhờ việc gõ:

- 705 phím, tính luôn cả phím cách và các phím: phẩy, chấm, ngoặc kép;
- 562 phím, không tính phím cách và các phím: phẩy, chấm, ngoặc kép.

• Kiểu gõ Telex:

Howsi ddoofng bafo car nuowsc,

“Taast car moji nguowfi ddeefu sinh ra cos quyeefn bifnh ddawrng. Tajo hosa cho hoj nhuwsng quyeefn khoong ai cos theer xaam phajm dduowjc; trong nhuwxng quyeefn aasy, cos quyeefn dduowjc soosng; quyeefn tuwj do vaf quyeefn muwu caafu hajnh phusc”.

Lowfi baast hur aasy owr trong barn Tuyeen ngoon ddoojc laajp nawm 1776 cuaz nuowsc Myx. Suy roojng ra, caau aasy cos ys nghixa laf: taast car casc daan toojc treen thees giowsi ddeefu sinh ra bifnh ddawrng; daan toojc nafu cuxng cos quyeefn soosng, quyeefn sung suowsng vaf quyeefn tuwj do. Barn Tuyeen ngoon daan quyeefn vaf daan quyeefn cura Casch majng Phasp nawm 1791 cuxng nosi:

“Nguowfi ta sinh ra tuwj do vaf bifnh ddawrng veef quyeefn lowji, vaf phari luoon luoon dduowjc tuwj do vaf bifnh ddawrng veef quyeefn lowji”.

Ddos laf nhuwxng lex phari khoong ai choosi caxi dduowjc.

Đoạn văn trên hình thành nhờ việc gõ:

- 865 phím, tính luôn cả phím cách và các phím: phẩy, chấm, ngoặc kép;
- 717 phím, không tính phím cách và các phím: phẩy, chấm, ngoặc kép.

Như vậy, tỉ lệ tiết kiệm số phím gõ giữa CVNSS4.0 và Telex:

- 18,49%, khi tính luôn cả phím cách và các phím: phẩy, chấm, ngoặc kép ;
- 21,61%, khi không tính phím cách và các phím: phẩy, chấm, ngoặc kép.

2- Các từ có vần dài như: uyên, uyêt, iêng, uông, ương, ... qua kiểu gõ CVNSS4.0 và Telex:

CQN có nhiều từ có vần rất dài tới 5 vần: uyên, uyêt, iêng, uông, ương. Sẽ phải gõ rất nhiều phím các từ có 5 vần như vậy, nếu dùng các kiểu gõ Telex hay VNI. Còn với kiểu gõ CVNSS4.0 thì việc gõ các từ đó sẽ nhanh hơn nhiều. Thử so sánh một số ví dụ sau đây.

Vần	Ví dụ	Kiểu gõ CVNSS4.0	Kiểu gõ TELEX
UYÊN	Tuyên Huyền Quyên Nguyễn Luyện Khuyên	Tylb Hyld Qylq Wylg Lylf Kyly	Tuyeesn Huyeefn Quyeeem Nguyeexn Luyeejn Khuyeen
UYÊT	Tuyêt Nguyêt	Tydb Wydf	Tuyeest Nguyeejt
IÊNG	Tiêng Niêng Kiêng Khiêng Miêng Nghhiêng	Tizb Nizd Cizq Kizg Mizf Wizy	Tieensg Nieenfg Kieerng Khiexng Mieejng Nghieeng
UÔNG	Uông Tuông Uông Muông Ruông Vuông	Uzb Tuzd Uzq Muzg Chuzf Vuzy	Uoosng Tuooofng Uoorng Muoooxng Ruooojng Vuooong
ƯƠNG	Hương Phường Trường Cường Phượng Khương	Huzx Fuzk Tuzv Cuzw Fuzh Kuzo	Huowsng Phuowfng Tuowrng Cuowxng Phuowjng Khuowng
Số phím gõ 26 ví dụ trên		103	185

Như vậy, tỉ lệ tiết kiệm số phím gõ giữa CVNSS4.0 và Telex: 44,32%.

3- Đoạn đầu Chinh Phụ Ngâm Khúc của Đặng Trần Côn qua kiểu gõ CVNSS4.0 và Telex:

*Thuở trời đất nổi cơn gió bụi
Khách má hồng nhiều nỗi truân chuyên
Xanh kia thăm thẳm tầng trên
Vì ai gây dựng cho nên nỗi này
Trống Trường Thành lung lay bóng nguyệt
Khói Cam Tuyền mờ mịt thức mây
Chín tầng guom báu trao tay
Nửa đêm truyền hịch định ngày xuất chinh*

• Kiểu gõ CVNSS4.0:

*Thuov troik datb noi q cono joj buir
Kakj maj hogd nhiwd noig traly chyly
Xahp cia thamo thamv tagd treny
Vil ai gayy zugh cho neny noig nayl
Trogb Truzk Thahl lugp lay bogj wydf
Koj Cam Tyld mok mitr thucx mayy
Chinj tagd guvo bauj trao tay
Nuav demy tryld hikr dihr wayl xadb chihp*

Đoạn văn trên hình thành nhờ việc gõ:

- 276 phím, tính luôn cả phím cách;
- 228 phím, không tính phím cách.

• Kiểu gõ Telex:

*Thuowr trowfi daast nooir cown gios buji
Khasch mas hoofng nhieefu nooir truaan chuyeen
Xanh kia thawm thawrm taafng treen
Vif ai gay duwjng cho neen nooxi nafy
Troosng Truowfng Thafnh lung lay bosng nguyeejt
Khosi Cam Tuyeefn mowf mijt thuwsc maay
Chisn taafng guowm basu trao tay
Nuwra ddeem truyeefn hijch ddiinh ngafy xuaast chinh*

Đoạn văn trên hình thành nhờ việc gõ:

- 327 phím, tính luôn cả phím cách;
- 279 phím, không tính phím cách.

Như vậy, tỉ lệ tiết kiệm số phím gõ giữa CVNSS4.0 và Telex:

- 15,59%, khi tính luôn phím cách;
- 18,27%, khi không tính phím cách.

IV- THAM KHẢO MỘT BẢNG TÓM TẮT KIỂU GỖ CVNSS4.0.

Có thể tham khảo một bảng tóm tắt sau đây, do độc giả [Trần Thị Minh](#) soạn.

Để in rõ: <http://chuvietnhanh.sourceforge.net/BangTomTatCongThucChuVNSongSong.pdf>

Công thức CHỮ VN SONG SONG 4.0 (CVNSS4.0)

PHẦN I: CHỮ VIỆT NHANH (CVN)

1- Bỏ bớt dấu sắc ở mọi từ có chữ cái cuối là: *c, p, t, ch* (1 qui tắc)

2- *I* và *UY* (3 qui tắc)

I thay *Y* ... Vd: *i tá* = *y tá*

Y thay *UY* ... Vd: *thý* = *thúy*, *byt* = *buýt*

Chỉ vần *AY, ÂY* giữ nguyên **AY, ÂY** ... Vd: *mây bay* = *mây bay*

3- *Phụ âm đầu chữ* (9 qui tắc)

F thay **PH**

Q thay **QU**

C thay **K**

K thay **KH**

Z thay **D**

D thay **Đ**

J thay **GI**

G thay **GH**

W thay **NG, NGH**

4- *Phụ âm cuối chữ* (3 qui tắc)

G thay **NG**

H thay **NH**

K thay **CH**

PHẦN II: KÝ HIỆU DẤU (KHD)

CVN kết hợp Ký Hiệu Dấu (KHD) thay thế các dấu thanh và dấu phụ cho CVN và Chữ quốc ngữ biến đổi thành CVNSS4.0

Dấu phụ / Dấu thanh	Sắc	Huyền	Hỏi	Ngã	Nặng
Nón ^ (â, ê, ô)	b	d	q	g	f
Móc ʹ Trắng ˘ (ơ, ư, ă)	x	k	v	w	h
Không dấu phụ	j	l (L)	z	s	r
Thanh Ngang	Dấu nón bằng Y (VD: ô=oy/ ân=any/ kê=cey) Dấu móc, trắng = O (VD: ăn=ano/ thơ=thoo/ tưng=tugo/ mưa=muaoo/ bản khoán=bano kalo)				
Chữ P chỉ đặt sau chữ có vần Chữ Việt Nhanh không có dấu phụ và dấu thanh nào để không hiểu lầm qua chữ khác. (VD: lang=lagp, lanh=lahp, minh=mihp, long=logp, loanh quanh=loahp qahp, reng=regp, toang=tozp, toan=tolp, khoen=kelp, oai=ojp, loay hoay=lajp hajp)					

5- *Năm mươi hai vần "Nguyên Âm Ghép và chữ cái cuối"* (18 qui tắc)

(chỉ áp dụng cho chữ có nguyên âm ghép và có chữ cái cuối)

Rút gọn Nguyên Âm Ghép còn một nguyên âm (10 qui tắc)	VÀ CÙNG LÚC, thay chữ cái cuối bằng chữ cái khác (8 qui tắc)	Ví dụ
UYÊ thay bằng Y	T thay bằng D	Tuyết = Tydb
IÊ-YÊ I	P F	Tiếp = Tifb
UÔ U	C S	Thuốc = Thusb
ƯƠ Ư	N L	Lượn = Lulh, Suất = Sadb
UÂ Â	M V	Cờm = Cuvk
UƠ Ơ	NG Z	Thường = Thuzk
OĂ Ă	O-U W	Xoăn = Xalo, Rượu = Ruwh
OE E	I-Y J	Xoen = Xelp, Người = Wujk
OA O		Hoang = Hozp
OA A (chỉ ở vần "oay")		Loay hoay = Lajp hajp

Để in rõ: <http://chuvietnhanh.sourceforge.net/BangTomTatCongThucChuVNSongSong.pdf>

V- CÁCH TẢI XUỐNG BỘ GỠ EVKEY TÍCH HỢP SẴN KIỂU GỠ CVNSS4.0.

Sau khi nắm vững 52 qui tắc kiểu gõ CVNSS4.0 ở trên, nếu bạn muốn dùng kiểu gõ CVNSS4.0 ở EVKey thì bạn có hai cách chọn lựa tùy ý, cách nào cũng được.

1- Cách 1:

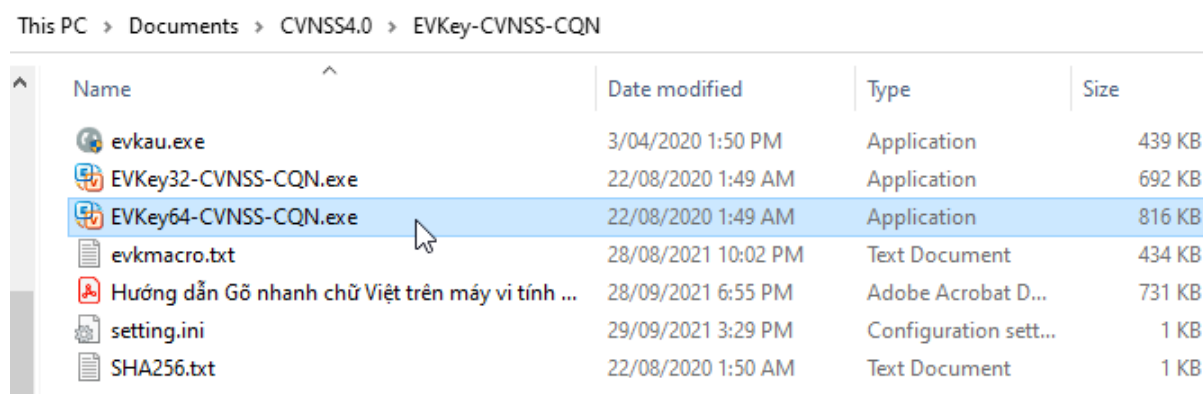
Ta chỉ cần tải xuống bộ gõ EVKey tích hợp sẵn kiểu gõ CVNSS4.0 vào máy theo đường dẫn được giới thiệu sau đây và gõ ngay, không cần cài đặt gì.

Gõ kiểu gõ CVNSS4.0 mà bung ra CQN trọn vẹn ở mọi môi trường như: email, Facebook, Word, Zalo, Messenger, v.v.

Đường dẫn tải xuống bộ gõ EVKey tích hợp sẵn kiểu gõ CVNSS4.0:

<http://chvietnhanh.sourceforge.net/EVKey-CVNSS-CQN.zip>

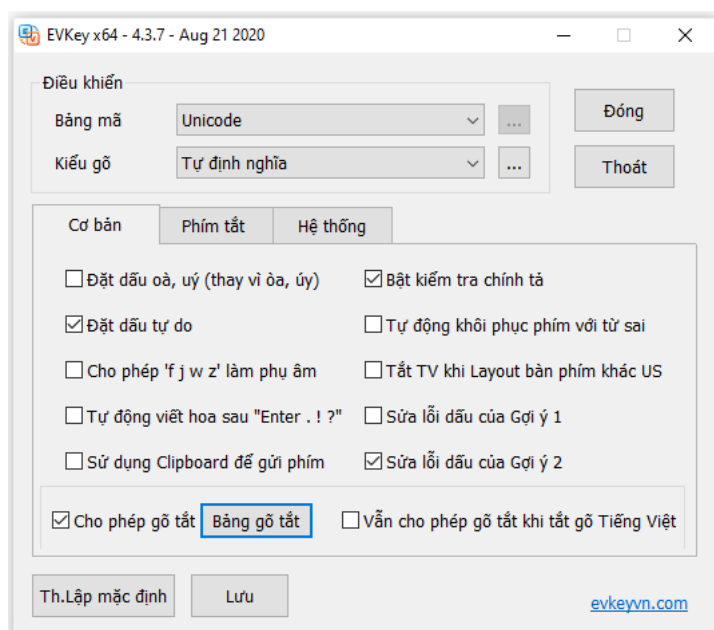
Sau khi bạn nhấp đường dẫn trên thì bộ gõ EVKey tự động tải về máy. Nếu không tự tải xuống thì bạn copy đường dẫn và dán vào khung địa chỉ rồi nhấp Enter thì bộ gõ EVKey cũng sẽ tự động tải về máy. Tải xong, bạn mở thư mục bạn vừa tải về; rồi nhấp chuột phải, chọn Extract Here để giải nén file (ở đây, có thể dùng WinRAR hoặc 7-Zip, WinZip, v.v... để giải nén). Bạn sẽ có được một thư mục mới 'EVKey-CVNSS-CQN', rồi bạn mở thư mục này lên, sẽ hiện ra Hình 1.

Hình 1- Thư mục 'EVKey-CVNSS-CQN'.

Bạn nên chọn phiên bản 'EVKey64-CVNSS-CQN' vì nó cho phép gõ được ở hầu hết các môi trường. Chỉ khi nào gõ không bung ra chữ Việt thì mới chọn 'EVKey32-CVNSS-CQN'.

Nhấp file 'EVKey64-CVNSS-CQN', trang chính của EVKey sẽ hiện ra như Hình 2.

Hình 2- Trang chính EVKey khi dùng kiểu gõ CVNSS4.0.

Khi trang chính hiện ra, ta có thể gõ kiểu gõ CVNSS4.0 để bung ra chữ Việt.

2- Cách 2:

Những ai đã và đang dùng EVKey mà không thích tải xuống bộ gõ EVKey tích hợp sẵn kiểu gõ CVNSS4.0 ở đường dẫn trên thì có thể tải xuống phiên bản mới nhất EVKey từ trang nhà chính thức <http://evkeyvn.com>.

Tải xuống xong, bạn vào <http://chuvietnhanh.sourceforge.net/evkmacro.txt> thì sẽ thấy danh sách gần 30 nghìn macro âm tiết có nghĩa lẫn không có nghĩa trong tiếng Việt được chuyển đổi từ kiểu gõ Cvns4.0 qua CQN.

Bạn copy toàn bộ danh sách và cho vào file 'evkmacro.txt' ở bộ gõ EVKey mà bạn đang dùng là bạn có thể gõ kiểu gõ CVNSS4.0 để bung ra chữ Việt.

VI- VÀI LƯU Ý THÊM KHI DÙNG KIỂU GÕ CVNSS4.0 Ở EVKEY.

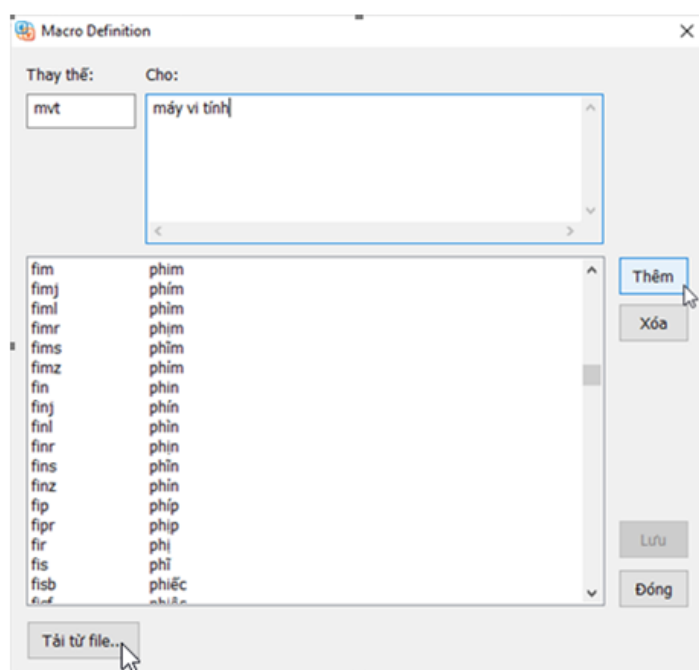
1- Cách cài thêm macro các từ thường dùng vào “Bảng gõ tắt” ở EVKey.

Bạn sẽ tiết kiệm thời gian gõ nhiều hơn nữa, khi cài thêm macro gõ tắt các từ bạn thường dùng vào ‘Bảng gõ tắt’ ở EVKey (ví dụ: mvt = máy vi tính, vn = Việt Nam...). Hoặc bạn có thể tải cả file macro gõ tắt các từ bạn thường dùng ở các bộ gõ khác vào ‘Bảng gõ tắt’ của EVKey.

Các bước thực hiện:

- Nhấp nút ‘Bảng gõ tắt’ ở màn hình chính EVKey, sẽ hiện ra bảng ‘Macro Definition’ như Hình 3.

- Gõ chữ 'mvt' vào ô 'Thay thế'. Gõ chữ 'máy vi tính' vào ô 'Cho'. Tiếp đó là nhấp nút 'Thêm' thì macro 'mvt = máy vi tính' sẽ được lưu vào EVKey.
- Còn khi muốn tải cả file macro gõ tắt các từ mà bạn thường dùng ở các bộ gõ khác vào 'Bảng gõ tắt' của EVKey thì nhấp nút 'Tải từ file...'; sau đó bạn chọn file macro gõ tắt các từ bạn thường dùng để đưa vào EVKey (hoặc nhập chúng vào file 'evkmacro.txt').

Hình 3- Trang 'Macro Definition' (Định nghĩa gõ tắt) của EVKey.

2- Gõ 4 phụ âm đầu chữ Ch, Nh, Th, Tr bằng 1 phím số .

CQN có nhiều từ có phụ âm kép đầu chữ là: Ch, Nh, Th, Tr.

Để giúp gõ nhanh hơn nữa, chúng tôi đã cài sẵn thêm gõ chỉ 1 phím số thay cho các từ có 4 phụ âm kép này, theo thứ tự là 4, 5, 6, 7. Ai thích thì dùng.

- 4 = ch. Vd: Gõ **chuj** = chú, hoặc gõ **4uj** = chú, đều được.
- 5 = nh. Vd: Gõ **nhal** = nhà, hoặc gõ **5al** = nhà, đều được.
- 6 = th. Vd: Gõ **thizy** = thiêng, hoặc gõ **6izy** = thiêng, đều được.
- 7 = tr. Vd: Gõ **truzv** = trưởng, hoặc gõ **7uzv** = trưởng, đều được.

3- Làm sao có chữ cái Y, Ỗ, Ớ, Đ khi chúng đứng một mình ở CQN?

- Để có chữ cái Y đứng một mình ở CQN, ta gõ **ii = y**.

Lý do: CQN có khuyết điểm là cùng âm /i/ nhưng khi thì viết Y (kỳ, lý...), khi thì viết I (thi, trí...).

Ở CVN và CVNSS4.0 thì quy định là I thay Y, Y thay UY, chỉ vẫn AY, ÂY giữ nguyên AY, ÂY.

Ví dụ:

- Gõ **sis** = sĩ, gõ **siis** = sỹ.
- Gõ **ti** = ti, gõ **tii** = ty, gõ **ty** = tuy, gõ **tay** = tay, gõ **tayq** = tầy.

- Để có chữ cái Ǻ đứng một mình ở CQN, ta gõ **a8** = Ǻ.
- Để có chữ cái Ǻ̂ đứng một mình ở CQN, ta gõ **a6** = Ǻ̂.
- Để có chữ cái Đ đứng một mình ở CQN, ta gõ **d9** = đ hoặc **dd** = đ.

VII- LỜI CUỐI.

Kiểu gõ CVNSS4.0 tuy nhiều hơn kiểu gõ Telex, VNI... 40 qui tắc, nhưng nó giúp tiết kiệm thời gian gõ từ 15-25%.

Kiểu gõ này ra đời vào tháng 3/2020, chính thức nhận được giấy chứng nhận bản quyền số 1850/2020/QTG từ Cục Bản quyền tác giả thuộc Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch.

Vài tuần sau đó, nó đã được lập trình viên Hoàng Hà (ở Nhật Bản) tích hợp vào công cụ chuyển đổi trực tuyến qua lại giữa CQN, CVN và CVNSS4.0. Bạn có thể vào <http://chuvnsongsong.com> để biết cách chuyển đổi và copy kết quả chuyển đổi vào nơi bạn muốn.

Nay kiểu gõ CVNSS4.0 được chúng tôi tích hợp vào bộ gõ EVKey để dùng trên máy vi tính. Lý do của việc chỉ mới tích hợp được vào EVKey là ‘Bảng gõ tắt’ của bộ gõ này có dung lượng lớn, chứa đựng được toàn bộ danh sách gần 30 nghìn âm tiết có nghĩa lẫn không có nghĩa ở kiểu gõ CVNSS4.0 đổi qua CQN.

Mặc dù EVKey là một phiên bản được lập trình viên Lâm Quang Minh phát triển dựa trên mã nguồn mở của Unikey, nhưng EVKey có những tính năng vượt trội hơn cũng như giải quyết được rất nhiều vấn đề mà Unikey không làm được.

Chúng tôi rất mong được hợp tác với các chuyên viên CNTT trong việc thiết kế hoặc tích hợp kiểu gõ CVNSS4.0 vào các ứng dụng khác dùng trong những môi trường như: điện thoại, Android, iOS, máy vi tính, máy tính bảng, v.v.

Sau cùng, chúng tôi mong nhận được góp ý của độc giả, cũng như chân thành cảm tạ các bạn giúp phổ biến bài viết này.

© **Kiều Trường Lâm & Trần Tư Bình**

(Phiên bản ngày 19-12-2021- Được [Tâm Thị Thư](#) giúp biên tập lại).

- Kiều Trường Lâm (kieutruonglam@gmail.com).

- Trần Tư Bình (tubinhtran@gmail.com)/.

- **Đường dẫn để in và xem bài này:**

<http://chuvietnhanh.sourceforge.net/GoNhanhChuVietTrenMayViTinhBangKieuGoCVNSS4.0VoiBoGoEVKey.pdf>

Hoặc:

<http://chuvietnhanh.sourceforge.net/GoNhanhChuVietTrenMayViTinhBangKieuGoCVNSS4.0VoiBoGoEVKey.doc>

- **Mã QR để in và xem bài này:**

- **Đường dẫn để xem bài này trên mạng:**

<http://chuvietnhanh.sourceforge.net/GoNhanhChuVietTrenMayViTinhBangKieuGoCVNSS4.0VoiBoGoEVKey.htm>

Về Trang Chính: Chữ Việt Nhanh

<http://chuvietnhanh.sourceforge.net>